

GÜNEY AFRİKA Achmat Dangor • Alan Paton • André Brink • Athol Fugard • Bloke Modisane • Breyten Breytenbach • Dennis Brutus • Don Mattera • Ezekiel Mphahlele • Ivan Vladislavic • J.M. Coetzee • Jeremy Cronin • John Dube • Ken Barris • Keorapetse William Kgositsile • Lewis Nkosi • Mazisi Kunene • Mbulelo Mzamane • Mtutuzeli Matshoba • Nadine Gordimer • Olive Schreiner • Peter Aarahams • R.R.R. Dhlomo • Rayda Jacobs • Shabbir Banoobhai • Sol T. Plaatje • Thomas Mofolo • William Plomer • Zakes Mda **NIJERYA** Amos Tutuola • Ben Okri • Buchi Emecheta • Chimamanda Ngozi Adichie • Chinua Achebe • Chris Abani • Christopher Okigbo • Cyprian Ekwensi • Daniel O. Fagunwa • Elechi Amadi • Femi Osofisan • Flora Nwapa • Gabriel Okara • Henry Townsend • Isidore Okpewho • John Munonye • John Pepper Clark • Kenule "Ken" Beeson Saro Wiwa • Niyi Osundare • Nkem Nwankwo • Ola Rotimi • Pita Nwana • T.M. Aluko • Wole Soyinka • Zulu Sofola **KAMERUN** Achille Mbembi • Ferdinand Oyono • Mongo Beti • Patrice Nganang • Peter W. Vakunta **GANNA** A. Native • Ama Ata Aidoo • Ayi Kwei Armah • Bediako Asare • Casely Hayford • Efua Sutherland • Kofi Awoonor • Kwesi Brew **SENEGAL** Alioune Diop • Cheikh Hamidou Kane • Léopold Sédar Senghor • Mariama Bâ • Ousmane Sembene **MISİR** Necip Mahfuz • Neval El-Saddavi • Taha Hüseyin • Tefvik El-Hâkim • Yusuf İdris **CEZAYİR** Assia Djebar • Kateb Yacine • Muhammed Dib **TUNUS** Albert Memmi **SUDAN** Tayeb Salih **SOMALİ** Nuruddin Farah **KENYA** Ali A. Mazrui • Ngugi wa Thiong'o **TANZANYA** Aniceti Kitereza **BURKİNA FASO** Nazi Boni **FİLDİŞİ** Ahmadou Kaourouma **SIERRA LEONE** Davidson Abioseh Nicol **GINE** Amalcar Cabral • Camara Laye **GAMBİA** Lenrie Peters **ANGOLA** Agostinho Neto • Antonio Jacinto **UGANDA** Okot p'Bitek • Taban lo Liyong **BENİN** Olaudah Equiano **LIBERYA** Joseph Jeffrey Walters **MALİ** Seydou Badian • Yambo Ouologuem **MARTİNİK** Aimé Césaire • Frantz Fanon **FRANSIZ GUYANASI** Léon Damas **KONGO** Tchicaya U Tam'si **ZİMBABVE** Dambudzo Marechera • Tsitsi Dangarembga

SUNUŞ

Behçet Necatigil'in önemli eserleri arasında yer alan, yıllardır kullanageldiğim ve bende eski baskıları olan *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü* ve *Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü*'nün Necatigil'in 100. doğum yılı sebebiyle yeniden yayımlandığını görünce bunlardan *Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü*'ne devam niteliğinde bir çalışma yapma fikri aklıma geldi. Necatigil bu eserinin son baskısını 1978'in Aralık ayına kadar getirmiş ve 223 yazarın 751 eserine yer vermişti. Yıllara yayılan bu çalışmada bugün adına hiç rastlamadığımız eserler kadar meşhur yazarlarımızın ilk eserlerine rastlamak da mümkün. Üstelik bunlar hakkında Necatigil'in söyledikleri bize o eserin, döneminde nasıl alımlandığına dair ipuçları veriyor. Mümkün olduğunca eleştirellikten kaçınılarak didaktik, ansiklopedik tarzda meydana getirilmiş *Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü*'nde eserin yazılış tarihi, türü, eser hakkında bilgiler verildikten sonra bazen de söz konusu eser hakkında

daha önce yazılmış, başka kaynakta yer almış bir bilgi varsa buna yer veriliyor. Ben de Necatigil'den ilhamla, aynı yolu izleyerek hikâye, roman, tiyatro ve anlatı türündeki eserler hakkında yazmaya çalıştım. Necatigil'den farklı olarak kitapların yayımlanma maceralarını da bilgilere ekledim; çünkü günümüzde aynı kitaplar birden fazla yayınevinde yayımlanabiliyor ve bazen bunlarda değişiklikler de yapılabiliyor. Örneğin iki kitap bir arada yer alıp başka isimle yazılabildiği gibi bazen de bir kitapta yer alan hikâye diğerine konulmuyor. Bir de eserlerin sinema, tiyatro uyarlamaları varsa onları da bilgilere ekledim. Ancak amacım sadece 1978'den bugüne yazarlarının eserleri hakkında bilgi vermek değil, Necatigil'in yaşadığı yıllarda basılan, kitabına almadığı ve bugün dolaşımda olan eserleri de bu çalışmaya dahil etmek niyetindeyim.

Umarım bu çalışma, bir gün onunki kadar faydalı olur...

HEP O ŞARKI Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun romanı (1956) ★ Bir Eski Devir Hanımefendisi'nin Defterinden alt başlığıyla yayımlanan eserde, üst sınıf Osmanlı bürokrat ailesine mensup Münire'nin çocukluğundan itibaren sevdiği yalı komşusu Cemil Bey ile aşkı ve sonrası anlatılır. Cemil Bey'i seven Münire çok istemesine rağmen sevdiğiyle değil devrin şeyhülislamı Nafi Molla'nın oğluyla evlendirilir ve yaklaşık üç yıl evli kalır. Bu süre içerisinde eski sevgilisi Cemil Bey ile konağa gelip giden kadınlardan biri aracılığıyla birkaç kere buluşur. Fakat saraydaki sultanlardan birinin Cemil Bey ile evlenmek istemesi, onun bunu reddetmesi üzerine aile, baba Hakkı Paşa ile birlikte sürülür ve Münire çok uzun bir süre ondan haber alamaz. Bu arada kocasının konaktaki Habeş kölelerinden birini

hamile bıraktığını öğrenir ve ailesinin yanına geri döner. Bir süre sonra da boşanır ve Cemil Bey'in İstanbul'a geri döneceği günleri beklemeye başlar. Tüm bu bekleyişlerde kulağında Cemil Bey'in onun kulağına fısıldadığı hep o şarkı vardır. Cemil Bey İstanbul'a döndüğünde ise artık her ikisi de çok farklı kişilerdir. Münire'nin yazdığı bir roman olarak takdim edilen eser, zaman zaman yazar Münire'nin araya girmeleriyle kesilir. Kendi hayatının romanını yazan bu kadının bir defterinden ibaret olan eser, bir roman havası verilsin diye Münire'nin Cemil Bey ile İstanbul'a geldikten sonra başına gelenleri anlatan bir bölüm eklemesiyle sona erer. Roman Tanzimat'tan Cumhuriyet'e bir panoroma vermekle kalmaz, bunu roman yazan bir kadının defterinden vererek ilgi çekici bir anlatım tekniği de kulla-

nır. (İlk baskı Varlık Yayınları 1956, Birikim Yayınları 1980, İletişim Yayınları 1983)

BAY MUANNİT SAHTEGİ'NİN NOTLARI Vüs'at O. Bener'in romanı (1991) ★ Roman 1979 yılında yazılan bir günlük, sonra bu günlüğe 1984 yılında eklenen notlar ve bize günlüğün dışından seslenen bir anlatıcıyı anlatır. Bener'in kendi yaşamı ile bir anlatıcı kahramanın iç içe geçtiği romanda anlatı günlükler ve bunları birleştiren anlatıcı aracılığıyla üç koldan ve üç farklı zaman diliminden eş zamanlı olarak ilerler. ★ "‘Sahtegi’ sözcüğü, muannitteki direnç, dayanıklılık, somluk çağrışımlarını durdurur, geçersizleştirir; ama yukarıda değindiğim ağırlığın (yazgisallığın) işareti olarak ‘muannit’ de sahteliğin kendini salıvermesine, keyifli bir oyun olarak sürüp gitmesine engel çıkarıyor, bu oyunun bir yerinde bir silinme eşiği olduğunu hissettiriyordur hep." (Orhan Koçak, "Vüs'at O. Bener'de Kurmaca ve Otobiyografi", *Vüs'at O. Bener-Tuhaf Bir Yalvaç*, Norgunk Yay. İstanbul, 2004, s. 20) (İlk baskı Remzi Kitabevi 1991, İletişim Yayınları 2001, YKY 2003)

RESUL Hüseyin Kıran'ın romanı (2006) ★ Roman baştan itibaren Resul adlı kahramanın bir evdeki hayatı, zihninden geçenler hatta zihninin işleyişine direnen bir bedende yeniden var olup kendine oradan bir bakış atma ihtimali sunma meselesiyle doludur. Hafize Kadın, Hafize annenin kocası, Mahir, Işıl adlı kahramanlar zaman zaman Resul'ün zihninden zaman zaman da yaşamakta olduğu andan okurun gözleri önüne getirilir. Fakat hiçbir roman boyunca tam olarak betimlenip tamlanamaz, onlara şöyle bir göz atıp geçeriz. Roman, kendi üzerine düşünme ve buradan her iç ve dış bakışta kendini yeniden kurup/

kuramamaya odaklanır. Tabii mesele bu olunca Resul'ün kendini nasıl anlattığı, anlatmaya çalıştığı kimi zaman da susması ancak o sustuğu zamanlarda bile konuşmak, haykırmak için bir yol bulmaya çabalaması Kıran'ın metnini bir anlatma/anlatamamama eksenine dönüştürür. Romanda zaman zaman birinci zaman zaman ise üçüncü tekil şahıs anlatı kullanılarak kahramanın bilincinden geçenlerle iç ve dış arasındaki ilişki arasında paralellik sağlanmıştır. (İlk baskı Metis Yayınları 2006)

FAKAT MÜZEYYEN BU DERİN BİR TUTKU İlhami Algör'ün romanı (1995) ★ İşini bırakıp yazar olmaya karar veren anlatıcı kahramanın evden çıkıp çoğunlukla Beyoğlu'nda dolaşması ve hikâye avlamasını konu edinir. Kahramanın sevdiği kadın Müzeyyen ve Müzeyyen'in kızıyla birlikte yaşadığı evde onlara dair düşünceleriyle yazmaya dair düşünceleri birleşir. Böylece kitap okurda, anlatıcının yaşanılanları otobiyografik bir anlatı olarak sunduğu mu yoksa kendi hikâyesini arayan bir roman kahramanının halihazırda zihninden geçen bir hikâyeye mi meşgul olup olmadığı sorusunu uyandırır. Anlatıcı kahramanın düşündüğü, hatırladığı ve duyduğu müzik sesleri ile izlediği filmlerin olay örgüleri anlatının bir parçası halinde sürekli olarak roman boyunca ilerler. Kitabın 2015 yılındaki 3. baskısı ve sonraki baskıları Seda Mit'in desenleriyle yayımlanmıştır. ★ Roman, 2014 yılında Çiğdem Vitrinel tarafından sinemaya uyarlanmıştır. (İlk baskı Kıyı Yayınları 1995, Dost Yayınları 2000, İletişim Yayınları 2014; Eser, İletişim Yayınları tarafından 2011 yılında *Müzeyyen ile Nezahat* adıyla *Albayım Beni Nezahat ile Evlendir* ile birlikte basılmış, bu şekilde iki baskı yapmıştır.)